

Den nordiska språkkonventionen

"De fördragsslutande staterna förbinder sig att verka för att en medborgare i en fördragsslutande stat vid behov skall kunna använda sitt eget språk vid kontakt med myndigheter och andra offentliga organ i en annan fördragsslutande stat."

Språk som omfattas

- Danska
- Finska
- Isländska
- Norska
- Svenska

Gäller muntlig och skriftlig kontakt – inte telefonkontakt

Territoriell tillämpning

- Konventionen gäller kontakt med myndigheter och andra offentliga organ i ett annat nordiskt land.
- Gäller inte t.ex. grönlänningars rättigheter i Danmark eller finländares språkliga rättigheter i deras eget land.

Eget språk vid behov

- Konventionen ger nordiska medborgare rätt att vid behov använda sitt eget språk.
- Myndigheten avgör i sista hand om behov ska anses föreligga.

Myndigheter och andra offentliga organ

- Domstolarna
- Sjukvårds-, hälsovårds-, socialvårds- och barnavårdsmyndigheterna
- Arbetsmarknads- och skattemyndigheterna
- Polisen
- Skolmyndigheterna

Konventionens syften

Regeringarna

- anser att en ökad språklig likställighet inom Norden är av stor betydelse för den nordiska gemenskaps känslan och för vidgade kontakter mellan de nordiska folken,

...syften

- finner det angeläget att nordiska medborgare kan i så stor utsträckning som möjligt använda sitt eget språk inför myndigheter och andra offentliga organ i ett annat nordiskt land,

...syften

- är medvetna om att en god språkservice för nordiska invandrare är av väsentlig betydelse för att underlätta anpassningen och tillförsäkra dem social trygghet och lika behandling i samhället.

Det språkpolitiska syftet

- Att göra det möjligt för nordbor att använda sitt eget språk – inte att lära dem att förstå och använda de andras språk.
- Att göra det möjligt att i Norden kommunicera med myndigheterna på "nordiska språk" och att inte behöva ty sig till andra språk så som engelska.

Art. 4

"Den som är intagen på anstalt eller inrättning bör i den utsträckning det är möjligt ges tillfälle till samvaro med annan, som behärskar den intagnes språk."

- Märk även den nordiska konventionen om socialt bistånd och sociala tjänster.

Hur fungerar konventionen?

- Konventionen är huvudsakligen utformad som en rekommendation till regeringarna.
- Behovet av en konvention uppfattades som litet utom i Sverige och Finland.
- Utgångspunkten var att varje land utvecklar sin språkservice enligt behov och möjligheter.

En okänd konvention?

- Ministerrådets studie 2003
- Det nationella genomförandet (förvaltningslagen, rättegångsbalken, folkhälsolagen, socialvårdslagen m.fl.) är formellt sett effektivt i Finland – men hur fungerar bestämmelserna i praktiken?
- Pohjola-Nordens informationskampanj

Förvaltningslagen (434/2003)

26 §

"Varje myndighet skall också se till att medborgare i de övriga nordiska länderna får behövlig tolkning och översättning i ärenden som behandlas vid myndigheten."

Folkhälsolagen (ändr. 431/2003)

28 §

"Kommunen --- skall dessutom se till att nordiska medborgare vid behov har möjlighet att använda sitt eget språk, finska, danska, isländska, norska eller svenska, när de anlitar hälsovårdstjänster." ---

Brister tillsynen?

- "Var och en av de fördragsslutande staterna skall utse en myndighet eller ett annat organ med uppgift att följa tillämpningen av konventionen i den staten och att främja samarbetet mellan staterna i frågor som gäller konventionen.
- Det ankommer även på Nordiska ministerrådet att följa tillämpningen av konventionen."

Tolk- och översättningservice art. 5 och 6

- Staterna skall "främja inrättandet av offentliga språkserviceorgan eller tillhandahållandet av tolk- och översättningservice".
- Efter behov främja översättning och distribution av broschyrer, blanketter m.m.
- Särskilda insatser i fråga om språkservice

Kostnader

- Kostnader för tolkning eller översättning i mål eller ärenden hos domstolar och andra myndigheter "bör" ersättas av allmänna medel. "Ersättning till tolk i mål som rör allmänt åtal skall alltid utgå av allmänna medel."

Samiska, grönländska, färöiska

- Ett ministerrådsbeslut om att utvidga konventionen finns, men har inte genomförts.
- Kan dessa språk jämföras med de statsbärande språken? Vad är realistiskt?

Behov att ändra konventionen

- Har konventionen spelat ut sin roll?
- Medborgarskapskriteriet är problematiskt (diskriminering av EU-medborgare; dubbelt medborgarskap)
- Ger konventionen skenbart bättre rättigheter än vad den faktiskt gör?
- Borde preciseringar göras (vilket språk ska myndigheten svara på; konventionen gäller inte utbildning etc.)
- När upphör man att vara "medborgare i ett annat nordiskt land"? Rätten till sjuk- och hälsovård på eget språk bör väl gälla livet ut?

Alternativ för framtiden

- Konventionen ändras till de delar den är föråldrad
- Konventionen skrivs om helt och hållet
- Konventionen upphävs